

FR Á S Ö G N

af 138. þingi Alþjóðáþingmannasambandsins (IPU) og tengdum fundum í Genf 24.–28. mars 2018.

Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefndar IPU sóttu fundinn Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir, formaður, Ágúst Ólafur Ágústsson, varaformaður og Sigmundur Davíð Gunnlaugsson auk Örnú Gerðar Bang, ritara Íslandsdeildar.

Helstu mál á dagskrá voru ályktun um varanlegan frið sem forsendu sjálfbærrar þróunar, hvernig virkja mætti einkageiran til aukinnar þátttöku í innleiðingu þúsaldarmarkmiða Sameinuðu þjóðanna og hvernig byggja mætti upp sjálfbær samfélög. Jafnframt var almenn umræða um hvernig styrkja mætti hnattrænt fyrirkomulag fyrir innflytjendur og flóttamenn.

Þá fór fram utandagskrárumræða um afleiðingar yfirlýsingar Bandaríkjamanna um að viðurkenna Jerúsalem sem höfuðborg Ísraelsríkis og réttindi Palestínumanna í Jerúsalem í ljósi ályktunar Sameinuðu þjóðanna þar sem þess er krafist að Bandaríkjastjórn dragi til baka ákvörðun sína. Enn fremur var haldinn kvennafundur dagana 24. og 27. mars í tengslum við þingið þar sem m.a. var rætt um stöðu kvenna í þjóðþingum heims. Um 1.500 þátttakendur sóttu þingið, þar af um 740 þingmenn (216 þingkonur) frá 137 ríkjum og 65 þingforsetar.

Tólflús-hópurinn, sem er samstarfsvettvangur vestrænna lýðræðisríkja, hittist að venju flesta morgna meðan á þinginu stóð. Á þeim fundum var farið yfir helstu mál þingsins og afstaða sendinefnda samræmd eins og hægt var, auk þess sem valdir voru fulltrúar hópsins í embætti og störf á vegum IPU. Fulltrúar tólflús-hópsins í framkvæmdastjórn og stýrihópum IPU kynntu helstu niðurstöður síðustu funda stjórnarinnar og fundar stjórnarnefndar.

Sérstök nefnd um mannréttindi þingmanna gegnir veigamiklu hlutverki innan IPU og eru þingmenn kosnir til fimm ára setu í nefndinni. Nefndin gefur út viðamikla skýrslu fyrir hvert þing. Á grundvelli skýrslunnar samþykkir ráð IPU fjölmargar ályktanir um brot á mannréttindum þingmanna. Nefndin vinnur mikið starf á milli þinga þar sem hún fer yfir mál þingmanna sem mannréttindi hafa verið brotin á, hvort sem um er að ræða fangelsun, hótanir, barsmíðar, mannhvarf eða dauðsfall.

Átta tillögur að neyðarályktun voru lagðar fram við upphaf þingsins. Aðeins er hægt að taka fyrir eitt mál utan dagskrár á hverju þingi samkvæmt reglum IPU. Fyrir valinu varð tillaga um afleiðingar yfirlýsingar Bandaríkjastjórnar um að viðurkenna Jerúsalem sem höfuðborg Ísraelsríkis og réttindi Palestínumanna í Jerúsalem í ljósi ályktunar Sameinuðu þjóðanna þar sem þess er krafist að Bandaríkjastjórn dragi ákvörðun sína til baka. Í ályktuninni er hvers konar einhliða ákvörðunum sem ganga gegn ályktunum Sameinuðu þjóðanna og öðrum alþjóðasamningum sem fjalla um málefni Jerúsalem, hafnað. Jafnframt er alþjóðasamfélagið hvatt til að stuðla að varðveislu sögulegra minja í Jerúsalem. Þá voru málsaðilar hvattir til að endurvekja friðarferlið með það að markmiði að stuðla að tveggja ríkja lausn á grundvelli landamæranna frá árinu 1967. Einnig var lögð áhersla á skuldbindingar IPU til að auðvelda samræður og samstarf þingmanna frá Ísrael og Palestínu, m.a. með störfum nefndar um málefni Mið-Austurlanda. Þá ítrekuðu þingmenn nefndarinnar frá bæði Ísrael og Palestínu, stuðning sinn við viðleitni IPU til að koma á varanlegum friði á svæðinu. Líflegar umræður sköpuðust um ályktunina sem endurspegladi kjarna umræðunnar og var samþykkt.

Almenn umræða fór fram um pólitískt, efnahagslegt og félagslegt ástand í heiminum og var sjónum beint að því hvernig efla mætti hnattrænt fyrirkomulag fyrir innflytjendur og flóttamenn. Skoðuð voru tvö ferli sem unnið er samkvæmt á vettvangi Sameinuðu þjóðanna, annars vegar *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration* í New York og hins vegar *Global Compact for Refugees* í Genf. Lögð er áhersla á að fylgja bestu starfsháttum, m.a. hvað varðar aukin fyrirsjáanlega framlög til lengri tíma, og aukinni samhæfingu mannúðaraðstoðar og þróunarsamvinnu. Einnig er lögð áhersla á að horft sé til þess að aðstoð sé kyngreind og að

tölulegar upplýsingar liggi fyrir. Mikilvægt er einnig að styðja við þau ríki sem taka á móti miklum fjölda flóttamanna, t.d. Líbanon og Úganda.

Við lok almennrar umræðu samþykkti þingið yfirlýsingu þar sem helstu áhersluatriði umræðunnar voru dregin saman. Lögð var áhersla á að koma þyrfti í veg fyrir vantraust og ofbeldi. Í yfirlýsingunni er áhersla lögð á auknið gagnsæi, ábyrgð og virðingu fyrir mannréttindum og lögum sem nauðsynlegan grunn fyrir sjálfbær og fjölbreytt samfélög. Þá var lögð áhersla á nauðsyn þess að koma í veg fyrir mismunun og mannréttindabrot vegna trúar eða þjóðaruppruna og skapa grundvöll fyrir fjölmenningsleg samfélög, bæta menntun og styrkja þjóðþing.

Cuevas Barrón, forseti IPU, hélt erindi á lokadegi þingsins þar sem hún fjallaði um mikilvægi þess að aðildarríki IPU hefðu það sameiginlega markmið að efla umburðarlyndi, berjast gegn hatursorðræðu og stuðla að friði. Enn fremur fóru fram umræður um málefni Sameinuðu þjóðanna, öryggismál í netheimum, útbreiðslu kjarnorkuvopna og aðkomu einkageirans að því að auka endurnýtanlega orkugjafa.

Í fastanefndum var fjallað um fyrirframákveðin mál. Í 1. nefnd, um frið og alþjóðleg öryggismál, var samþykkt ályktun um varanlegan frið sem forsendu sjálfbærrar þróunar. Ályktunin sýnir fram á tengsl milli árangursríkrar innleiðingar á þróunarmarkmiðum Sameinuðu þjóðanna og varanlegs friðar. Lögð er áhersla á nauðsyn þess að byggja upp sterka innviði og stofnanir eins og þjóðþing.

Í 2. nefnd, um sjálfbæra þróun og efnahags- og viðskiptamál, var samþykkt ályktun um hvernig virkja mætti einkageirann við innleiðingu þróunarmarkmiða Sameinuðu þjóðanna, með sérstakri áherslu á endurnýtanlega orku. Í 3. nefnd, um lýðræði og mannréttindi, var rætt um að styrkja samstarf þjóðþinga varðandi innflytjendur og flóttamenn í ljósi innleiðingar *Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration* hjá Sameinuðu þjóðunum. Þá fór fram umræða um nýtt umræðuefni nefndarinnar er varðar hlutverk þjóðinga við að binda enda á mismunun á grundvelli kynferðis og kynhneigðar og tryggja virðingu fyrir mannréttindum LGBTI fólks. Líflegar umræður sköpuðust um efnið og var atkvæðagreiðslu frestað til haustþings IPU í október.

Ráð IPU kom tvisvar saman á þinginu og afgreiddi fjölda mála. Aðildarríki IPU eru nú 178 talsins. Rætt var um fjárhagsáætlun fyrir 2018 og 2019 og var hún samþykkt auk þess sem yfirlit yfir skipulagða fundi var kynnt. Nefnd um mannréttindi þingmanna kynnti skýrslur um brot á mannréttindum þingmanna og samþykkti ráðið ályktanir á grundvelli þeirra.

Næsta þing IPU verður haldið í Genf 13.-17. október 2018. Frekari upplýsingar má nálgast á nefndasviði og á vefsvæðinu <http://www.ipu.org/>.